

ZİRAAT FAKÜLTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİ, ALGISI VE EĞİLİMİ: ÇUKUROVA VE ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Naciye TOK

Yard. Doç.Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Atça Meslek Yüksekokulu

Arzu SEÇER

Yard. Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

Müge K. DAVRAN

Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

Ferit ÇOBANOĞLU

Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

Burhan ÖZALP

Araş. Gör., Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Bu çalışma, Çukurova Üniversitesi (ÇÜ) ve Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik özellikleri, eğilimleri, algıları ve girişimci kişilik tiplerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada tam sayım yöntemi kullanılmış ve toplam 366 anket uygulanmıştır. Elde edilen demografik verilerin yorumlanmasında frekans ve yüzde dağılımları; girişimcilik özelliklerini tespit etmede ise temel bileşenler analiz (faktör) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ÇÜ ve ADÜ öğrencilerinin girişimcilik potansiyelleri değerlendirilmiş; her iki üniversitede öğrencilerin kontrol hislerinin güçlü, öğrencilerin bağımsızlık arzusunun yüksek olduğu ve risk almaya yatkın oldukları sonucuna ulaşılmış olup, girişimcilik özelliklerini belirleyen 6 faktörün olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, Risk, Ziraat Fakültesi Öğrencileri, Faktör Analizi, Tanımlayıcı İstatistikler.

Jel Kod: M13

ENTREPRENEURSHIP CHARACTERISTICS, PERCEPTIONS AND TENDENCIES OF FINAL YEAR STUDENTS IN AGRICULTURE FACULTIES: THE CASE OF CUKUROVA AND ADNAN MENDERES UNIVERSITY

ABSTRACT

This study was carried out in order to be identified entrepreneurship characteristics, perceptions, tendencies and types of entrepreneur personality of final year students educated in Agriculture Faculties of Cukurova University (CU) and Adnan Menderes University (ADU). While complete inventory method was used and also 366 questionnaires were carried out. While frequency and percentage distributions were employed to be interpreted of demographic data; and also principal component analysis (factor) was used to obtain entrepreneurship characteristics. In research findings, entrepreneurship features of CU and ADU students were evaluated, thus those students have strong control emotions and quite high independence desires and willingness to take risks and also 6 factors that defined entrepreneurship characteristics.

Keywords: Entrepreneurship, Risk, Students of Agriculture Faculties, Factor Analysis, Descriptive Statistics.

Jel Code: M13

Giriş

Girişimciliğin kalkınmadaki rolü uzun yıllardan bu yana literatürde geniş yer tutmaktadır (Neblett ve Green, 2000; Korkmaz, 2012; Arslan, 2002; Rocha, 2002). Girişimcilik büyümeyi sağlayarak yenilik ve değişim için bir araç sunarken; gelişmekte olan ülkelerde girişimcilik egemen bir ekonomik faaliyet ve kalkınma sürecinin belirgin bir değişkeni olarak ortaya çıkmakta, istihdam yaratmanın, üretimi arttırmanın ve yaşam standartlarını yükseltmenin esası olarak görülmektedir. Girişimciliğin kalkınmaya yaptığı diğer katkılar ise ekonominin yeniden yapılandırılması, ekonomik gücün belirli noktalarda yoğunlaşmasının azaltılması, pazarın daha dinamik ve rekabetçi hale getirilmesi, atıl durumdaki kaynakların kullanımı ve yeni pazarlar yaratılması olarak sıralanabilmektedir.

Girişimcilik kavramı işletme ve iktisat alanında uzun zamandır kullanılmaktadır. Fransız iktisatçı J.B. Say'dan itibaren girişimcilik dördüncü üretim faktörü olarak kabul görmüştür. Böylece klasik üretim faktörleri emek, sermaye ve tabiat faktörlerine girişimcilik de dahil edilmiştir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004).

Girişimcilik kavramı ilk literatüre girmeye başladığı dönemlerde bir işe yeltenme, bir iş kurma ve bu bağlamda risk alma olarak tanımlanmış; daha sonra fikirlerin ortaya konulması, onların ürün ve hizmete dönüştürülmesi ve pazara sunulması faaliyetleri olarak genişletilmiştir (Zhao, 2005). Fırsatların görülmesi ve bu fırsatların değerlendirilmesi, fırsatlardan yararlanmak için kaynakların riske edilmesi, fikirlerin yatırıma dönüştürülme sürecinin yönetilmesi ve sonuçta bir değer yaratılması bir kişiye girişimcilik vasfını kazandıran ve onu toplumun diğer bireylerinden farklılaştıran en önemli özelliklerdir (Allen, 2006).

Girişimcilik kavramı daha ziyade 20.yüzyıla kadar iş yapan aktif kimseler için kullanılırken günümüzde artık yeni bir anlam kazanmaya başlamıştır. Artık girişimci denildiğinde “çevresel fırsatları gözlemleyerek risk alan ve yenilik yapan kişi” akla gelmektedir.

Girişimcilik eğilimi gösteren bireylerin genel **girişimcilik özellikleri** incelendiğinde hemen hemen benzer kişisel niteliklere sahip oldukları fark edilmektedir. Bu niteliklerin temel olarak ön plana çıkanları özgüven, motivasyon, risk alabilme vb. özelliklerdir. Bunların yanı sıra başarılı bir girişimcinin yüksek enerji, iyimserlik ve bağımsızlık gibi özellikler de taşıması önemlidir. Cansız (2007) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı bir çalışmada girişimcilik özelliklerini özgüven, motivasyon, risk alabilme, liderlik, duygusal zeka ve empati olmak üzere 6 başlık altında toplamıştır.

Girişimcilik eğilimini belirleyen faktörleri Koh (1996), üç yaklaşım altında incelemektedir. Bu yaklaşımlar; bireysel, çevresel ve firma yaklaşımlarıdır. Bireysel yaklaşımda girişimcilik bireyin demografik ve

psikolojik özellikleri tarafından belirlenmektedir. Demografik özellikler girişimciliği yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, ailede girişimci olması ve ailenin gelir durumuna göre açıklamaktadır. Girişimciliğin belirlenmesinde etkili olan ikinci faktör ise psikolojik faktörlerdir. Bu faktörler; başarı ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven ve yenilikçilik gibi faktörlerden oluşmaktadır. Alpkan ve ark. (2002) çalışmalarında psikolojik faktörleri “girişimcilik hisleri” şeklinde kontrol hissi, risk eğilimi ve bağımsızlık arzusu olmak üzere başlıca üç başlık altında ele almıştır.

Kişilik bireyin çevresiyle olan tüm ilişkilerini belirleyen, onu başkalarından ayırt etmeye yarayan huy, alışkanlık, savunma mekanizmaları ve davranış şekilleri gibi özelliklerin oluşturduğu bütünlüktür (Demir ve Acar, 1993). **Girişimci kişilik yapısı**, girişimciyi diğer insanlardan ayırt eden özelliklere sahiptir. Girişimciliğe başlayan kişinin belirli bir vizyona sahip olarak, bitmek bilmeyen bir girişimcilik tutkusuna ve başarıma arzusuna sahip kişilik özelliklerinde yaratıcı, atak, çabuk karar verebilen, analitik düşünme yeteneğine sahip kişiler olduğu görülmektedir. Girişimci kişiler iş hayatının zorluklarına katlanabilecek güce sahip, risk almaya yatkın kişilerdir (Tekin,1999; Aktaran: Bozkurt, 2007). Dangaç (2007) girişimci kişilik tiplerini A ve B Tipi olarak ikiye ayırmıştır. A ve B Tipi kişilik yapısına sahip bireylerin özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. A ve B Tipi Kişilik Özellikleri

A Tipi Kişilik	B Tipi Kişilik
1. Rekabetçidir.	1.Rekabeti sevmez.
2. Sosyal alanda ve mesleğinde hırslıdır.	2.Sosyal konumundan ve mesleğinden memnun.
3. Dakiktir.	3.Zaman konusunda rastlantısaldır.
4.Güçlü ve etkileyici kişilik sahibidir.	4.Sakin kişilik sahibidir.
5.Sabırsızdır.	5.Sabırlıdır.
6.Aynı anda birkaç iş yapmayı sever.	6.Yavaşır.
7.İnsanlara ve olaylara çabuk sinirlenir.	7.Kendini her seferinde başka bir işe vermeyi sever.
8.Onaylanmayı bekler.	8.Onaylanmayı beklemez.
9.Sorunlu bir dinlenme tarzı vardır.	9.Periyotlar halinde dinlenmeyi sever.
10.Daima telaşlıdır.	10.Asla telaşlanmaz.
11.Ev ve iş dışında çok az ilgi alanı vardır.	11.Ev ve iş dışında yeterli ilgi alanı vardır.
12.Duygularını saklar.	12.Duygularını gösterebilir.
13.Kendini ve başkalarını işlerini bitirmeye zorlar.	13.Kendini ve başkalarını yapılan işlerde serbest bırakır.

Kaynak: Dangaç, 2007; Aktaran: Eytmiş, 2009.

Ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik, psikolojik, kişilik özelliklerinin ve demografik unsurların birleşmesiyle ortaya çıkan girişimcilik, bireylerin yüksek

bir girişimcilik motivasyonuna ve girişimcilik ruhuna sahip olmaları ve girişimcilik faaliyetlerine isteklilik göstermeleriyle ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda, potansiyel girişimcilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi bakımından girişimcilik ile ilgili eğitimlerin bir gereksinim olarak önemi de artmaya başlamıştır. Özellikle uygulamaya/girişimciliğe çok uygun olan Ziraat Fakülteleri öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili fikirlerinin ve eğilimlerinin belirlenmesi, fakültelerin eğitim politikalarının güncellenmesinde olduğu kadar ülkenin kalkınma plan ve programları için de önemlidir.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin, algılarının ve eğilimlerinin belirlenmesine yönelik uygulamalı çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Korkmaz, 2012; Eyitmiş, 2009; Bozkurt, 2007; Arslan, 2002; Güney ve Nurmakhamatuly, 2007; Barutçu ve İrmış, 2012). Ancak Çukurova ve Adnan Menderes Üniversitelerinde yapılmış bir çalışma mevcut değildir. Yapılan bu çalışmada, Çukurova ve Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik özellikleri, eğilimleri, algısı, ve girişimci kişilik tiplerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1. MATERYAL VE YÖNTEM

1.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Çukurova Üniversitesi (ÇÜ) ve Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinden anket yoluyla elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Çalışmada tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Her iki üniversitenin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Kayıtlarına göre ADÜ Ziraat Fakültesi son sınıfında toplam 290 öğrenci; ÇÜ'de ise toplam 565 öğrenci olduğu saptanmıştır. Ancak anket uygulaması sırasında hatalı ve eksik doldurma gibi nedenlerle ADÜ'den 105, ÇÜ'den 261 olmak üzere toplam 366 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Bu sayılar ADÜ'de anakitlerin %36.2'sini; ÇÜ'de ise %46.2'sini oluşturmaktadır. Anket çalışması 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında yapılmıştır. Öğrenci sayılarının üniversite ve bölümlere göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

1.2. Yöntem

Son Sınıf Öğrencilerinin Seçilme Nedeni

Bu çalışmada son sınıf öğrencilerinin seçilme nedeni konu ile ilgili belirli bir birikime sahip olabileceklerinin düşünülmesi; ayrıca son sınıf olmaları nedeniyle daha somut gelecek planlarının (iş- kariyer vb.) olduğunun varsayılmasındandır.

Anket Formunun İçeriği

Çalışmada kullanılan anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde girişimcilik özellikleri,

girişimcilik eğilimi ve girişimcilik algısı yer almaktadır. Demografik yapı ile ilgili verilerin ortaya konulmasında, frekans ve yüzde dağılımları oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise; girişimcilik özelliği, algısı ve eğilimi ile ilgili olarak girişimciliği etkilediği düşünülen özellikler dikkate alınmıştır. Verilerin elde edilmesinde 5’li likert ölçeğinden yararlanılmıştır (Malhotra, 1996). Likert ölçeğindeki artış, söz konusu ifadeler ve değişkenler için, girişimcilik ile ilgili olarak daha güçlü bir algı ve eğilimi ortaya koymaktadır (Davis, 1971).

Anketlerde kullanılan ölçekler

Girişimcilik Özelliğinin Belirlenmesi: Girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinde Cansız’ın (2007) “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma” isimli eserinde kullandığı ölçek esas alınmıştır.

Girişimcilik Hislerinin (Eğiliminin) Belirlenmesi: Girişimcilik hislerini ölçmek amacıyla Alpkan ve ark. (2002) tarafından hazırlanan “Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması” çalışmasındaki ölçek kullanılmıştır.

Girişimci Kişilik Yapısı: Öğrencilerin girişimci kişilik tiplerini belirlemek için Dangaç’ın (2007;aktaran:Eyitmiş, 2009) “İş Hayatında Farklı Kişilikler” çalışmasında kullandığı ölçek alınmıştır.

Girişimcilik Algısı: Girişimcilik algısını ölçmek üzere hazırlanan sorular araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir.

Analizlerde Kullanılan Yöntemler

Araştırmada esas olarak, Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini tespit etmede, en etkin faktörleri belirlemek için temel bileşenler faktör analizi (principal components factor analysis) yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizi, birbirleriyle orta düzeyde ya da oldukça ilişkili değişkenleri birleştirerek az sayıda ancak bağımsız değişken kümeleri elde etmede ampirik bir temel sağlayan tekniktir. Böylece pek çok değişkenin birkaç küme ya da boyuta indirgenmesi mümkün olmaktadır. Bu boyut ya da kümelere her birine faktör adı verilmektedir (Balci, 2009). Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi, az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir. Bu analiz için, esas olarak girişimcilik özellikleri ana teması üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu sebeple, öncelikle incelenen bu ana temalar için; güvenilir olmayan değişkenleri belirlemek üzere, Cronbach alfa (Nunnally, 1978) değerleri dikkate alınmıştır. Modelde kullanılan değişken faktörlerin Cronbach alfa değerlerine göre içsel tutarlılık gösterdikleri ve

yeterince açıklama gücüne sahip oldukları tespit edilmiştir. Faktör analizine geçilmeden önce verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser Mayer Olkin (KMO) ve Bartlett testiyle test edilmiştir. Söz konusu analize ait KMO ölçümleri, ÇÜ ve ADÜ Ziraat Fakültesi öğrencileri için sırasıyla 0.639 ve 0.658 olarak tespit edilmiş olup, bu sonuçlar da faktör analizlerinin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Field, 2005). Barlett küresellik sınamaları da, sırasıyla, istatistiksel olarak önemli bulunmuştur [$\chi^2= 417.575$ ve $\chi^2=275.908$, (serbestlik dereceleri ise (df=105), p=0.000)]. Söz konusu değerler, modelde kullanılan değişkenlerin içsel tutarlılık gösterdiğini ve yeterli açıklama gücüne sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Temel eksen faktörleri (principal axis factors) dikkate alındığında da, faktör yükleri 0.45'den büyük olanlar, söz konusu yapıların altını çizen ölçümlerin tutarlı ve geçerli olduğunu belirtmektedir (Spector, 1992; Herath ve Henson, 2010). Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesine ilişkin olarak, söz konusu algıları daha iyi ortaya koyabilmek için, varimax rotasyonu (varimax rotation) kullanılarak, temel bileşenler analizi (principal component analysis) uygulanmıştır. Modelde kullanılan tüm analizler PASW 19 (SPSS, 2010) istatistiksel paket programı kullanılarak yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMA BULGULARI

2.1. Demografik Özellikler

Ankete katılan öğrencilerin %44,8'i kadın, %55,2'si erkeklerden oluşmaktadır. Üniversite bazında dağılımlar dikkate alındığında ise ÇÜ'deki öğrencilerin %42,9'u kadın, %57,1'i ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinin %49,5'i kadın, %50,5'i ise erkektir

Yapılan anket çalışmasından elde edilen bir başka bulgu ise öğrencilerin yaş dağılımına ilişkin verilerdir. 20-22 yaş grubunda %28,5 öğrenci bulunurken en büyük grubu %59,5'le 23-25 yaş aralığında olan öğrenciler oluşturmaktadır. 25 yaş üstü grup, toplam öğrencilerin %12'sini oluşturmaktadır. Her iki üniversitede de en yüksek oranı 23-25 yaş grubu oluşturmakta ancak ÇÜ öğrencilerinin daha büyük bir çoğunlukla (%63,2) bu yaş grubunda olduğu görülmektedir. Tüm öğrencilerin ortalama yaşı 23,77'dir.

Araştırma kapsamında görüşülen tüm öğrencilerin %16,4'ü Bitki Besleme ve Toprak Bölümü %14,8'i ise Bahçe Bitkileri Bölümündedir (1). Üniversite bazında konu ele alınırsa ÇÜ'de Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarım Ekonomisi ve Gıda Mühendisliği'nin sırasıyla en yüksek öğrenci sayısına sahip olduğu görülürken; ADÜ'de Bitki Besleme ve Toprak, Bahçe Bitkileri ile Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümlerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir (Tablo 2).

(1) Toplamda en düşük öğrenci sayısına Peyzaj Mimarlığı sahip olmakla birlikte; ADÜ'de bu bölüm Mühendislik ve Mimarlık Fakültesine bağlı olduğu için öğrencilerle görüşme yapılamamıştır. Ayrıca yine ADÜ'de Gıda Mühendisliği'nin henüz öğrencisi bulunmamaktadır.

Tablo 2. Öğrenci Sayılarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölümler	ÇÜ		ADÜ		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bitki Besleme ve Toprak	24	9,2	36	34,3	60	16,4
Bahçe Bitkileri	35	13,4	19	18,1	54	14,8
Tarımsal Yapılar ve Sul.	23	8,8	18	17,1	41	11,2
Bitki Koruma	34	13,0	7	6,7	41	11,2
Tarım Ekonomisi	33	12,6	1	1,0	34	9,3
Tarımsal Mekanizasyon	27	10,3	5	4,8	32	8,7
Gıda Mühendisliği	31	11,9	-	-	31	8,5
Zootekni	20	7,7	8	7,6	28	7,7
Tarla Bitkileri	16	6,1	11	10,5	27	7,4
Peyzaj Mimarlığı	18	6,9	-	-	18	4,9
Toplam	261	100,0	105	100,0	366	100,0

Öğrencilerin gelecekte yapmayı düşündükleri meslek grupları Tablo 3’de verilmiştir. Bu tabloya göre öğrencilerin büyük çoğunluğu kamu sektöründe çalışmayı (%49,7) hedeflemektedir. Bu oran ÇÜ’de ADÜ’den daha yüksektir. Özel sektörde çalışmayı düşünenlerin oranı da (%27,6) oldukça yüksektir. Kendi işini kurmayı düşünenlerin oranı %10,1 olurken, bu oranın ADÜ öğrencilerinde daha yüksek olduğu gözlenmiştir (%15,2). Aile işini devralmayı planlayanların oranı ise %5,5 olarak gerçekleşirken, bu oranın ÇÜ’de daha yüksek olduğu gözlenmiştir (%7,3). Meslek seçimi konusunda herhangi bir fikri olmayanların oranı %3,6 iken; çalışmayı düşünmeyenlerin oranı %0,8’dir.

Tablo 3. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Alanlar

Çalışmak İstenilen Alan	ÇÜ		ADÜ		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kamu sektörü	132	50,6	50	47,6	182	49,7
Özel sektör	69	26,4	32	30,5	101	27,6
Kendi işini Kurmak	21	8,0	16	15,2	37	10,1
Aile işine devam	19	7,3	1	1,0	20	5,5
Fikri yok	10	3,8	3	2,9	13	3,6
Çalışmayı düşünmüyor	-	-	3	2,9	3	0,8
Diğer	10	3,8	-	-	10	2,7
Toplam	261	100,0	105	100,0	366	100,0

Görüşülen öğrencilerin meslek seçiminde ailenin etkisinin olmadığı söylenebilir. Meslek seçiminde toplam öğrencilerin %51,9’u ailenin etkili olmadığını, %27,3’ü ailenin kısmen etkili olduğunu, %20,8’i ise ailenin etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu oranlar sırasıyla ÇÜ öğrencilerinde %51,0, %28,4 ve 20,7; ADÜ öğrencilerinde %54,3, % 24,8 ve % 21,0’dır.

Tüm öğrencilerde annelerin eğitim düzeyinde en büyük grubu İlkokul mezunu (%36,2) oluştururken bu oran babalar için %30,3'tür. Üniversite eğitimi alan annelerin oranı %17,1 iken babalar için bu oran %21,8'e yükselmektedir. Ebeveynlerin sahip oldukları meslekler de incelenmiştir. Annelerin büyük bir çoğunluğu (%80,8) ev hanımı olup bu oran ÇÜ'de ADÜ'den daha yüksektir (%82,1). Babaların mesleklerinde ise birinci sırayı %28,6'lık bir oranla serbest meslek grubu almaktadır.

Öğrencilerin ailelerinin gelir grupları incelendiğinde en büyük grubun 400-1000 TL aralığında (%22,1); en küçük grubun ise 5001 TL ve üzerinde (%8,1) olduğu saptanmıştır. Üniversite bazında ADÜ'nün daha yüksek gelir grubunda olduğu söylenebilir.

Herhangi bir işte çalışmama nedeni olarak her iki üniversite öğrencileri de çoğunlukla "paraya ihtiyaçları olmadığını" belirtmiştir. Bu durum ADÜ'de %38,6 olarak gerçekleşirken, ÇÜ'de %40,0 olmuştur. İkinci sırada ise ailenin istememesi belirtilmiştir. Bu seçenek ADÜ'de ÇÜ'den daha yüksektir (%24,6) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Herhangi Bir İşte Çalışmama Nedeni

Çalışmama Nedeni	ÇÜ		ADÜ		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Paraya ihtiyacı yok	54	40,0	22	38,6	76	39,6
Aile istemedi	27	20,0	14	24,6	41	21,4
Dersler yoğun	29	21,6	11	19,3	38	20,8
Uygun iş Yok	11	8,1	5	8,8	15	8,3
Diğer	11	8,1	3	5,3	11	7,3
Çalışacak iş Yok	3	2,2	2	3,5	4	2,6
Toplam	135	100,0	57	100,0	184	100,0

2.2. Girişimcilik Eğilimi

Girişimcilik dersi alan öğrencilerin oranı %10,9 ile oldukça düşüktür. ADÜ'de girişimcilik dersini alan öğrencilerin oranı %16,2 iken, Çukurova Üniversitesi'nde bu oran %8,8'dir. Ders alan öğrencilerin %85,0'ı bu dersleri kendi üniversitesinde, geriye kalan %15'i diğer kamu üniversitelerinden almıştır. Bu dersleri kendi üniversitesinde alan öğrencilerin oranı ÇÜ'de %78,3 iken ADÜ'de daha yüksek olup %94,1'dir. Girişimcilik dersi alan öğrencilerin %75,0'ı bu dersleri seçmeli olarak almıştır. Bu oran ÇÜ'de %69,6 iken, ADÜ'de %82,4'dür.

Girişimcilik dersi almayan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%53,1), girişimcilik dersinin olmadığını belirtirken; öğrencilerin %12,3'ünün böyle bir ders olduğundan haberi yoktur. Yaklaşık olarak 10 öğrenciden biri ise

girişimcilik dersinin ilgi çekici olmadığı konusunda görüş belirtmiştir. Her iki fakülte öğrencileri karşılaştırıldığında benzer oranlara rastlanmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Girişimcilik Dersi Almama Nedenleri

Nedenler	ÇÜ		ADÜ		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Böyle bir ders yok	123	51,7	50	56,8	173	53,1
Fikri yok	38	16,0	13	14,8	51	15,6
Ders olduğundan haberim yok	29	12,2	11	12,5	40	12,3
İlgimi çekmiyor	26	10,9	9	10,2	35	10,7
Diğer	19	8,0	5	5,7	24	7,4
Başka üniversiteye ulaşım zor	3	1,3	-	0,0	3	0,9
Toplam	238	100,0	88	100,0	326	100,0

Öğrencilerin girişimcilikle ilgili kurs olması durumunda katılma istekleri sorulmuş, ve öğrencilerin %77,8'si bu konuda olumlu görüş bildirmiştir. Her iki üniversitede bu oran birbirine benzerdir (ÇÜ:%77,8; ADÜ:78,1). Kurs yerinin tercihiyle ilgili olarak, kursa katılmak isteyen tüm öğrencilerin %60,0'ı şehir içini (ÇÜ:%63,5; ADÜ:%51,2), %33,3'ü fark etmeyeceğini (ÇÜ:%30,0; ADÜ:%41,5), %6,7'si ise şehir dışını (ÇÜ:%6,4; ADÜ:%7,3) tercih ettiklerini ifade etmiştir

Anket uygulanan öğrencilerin %14,8'i (54 kişi) girişimcilikle ilgili herhangi bir kursun ilgilerini çekmediğini belirtmiş ve en önemli gerekçe olarak iş kuracak maddi gücün olmaması ile ailenin istememesini göstermişlerdir. Öğrencilerin %7,4'ü ise kararsızdır.

Öğrencilerin gerekli eğitim ve maddi destek sağlanması durumunda kendi işlerini kurmak isteme konusundaki görüşleri değerlendirildiğinde önemli bir kısmının istekli olduğu görülmüştür. Destekle birlikte kendi işlerini kurmak isteyenlerin oranı ADÜ'de ÇÜ'den daha yüksektir (Tablo 6).

Tablo 6. Eğitim ve Maddi Destek Sağlanması Durumunda Öğrencilerin Kendi İşlerini Kurma Eğilimleri

Eğilimler	ÇÜ		ADÜ		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kesinlikle İsterim	166	64,1	61	58,1	227	62,0
İsterim	62	23,9	23	21,9	85	23,2
Fikri Yok	21	8,1	15	14,3	36	9,8
İstemem	9	3,5	4	3,8	13	3,6
Kesinlikle İstemem	3	1,2	2	1,9	5	1,4
Toplam	259	100,0	105	100,0	366	100,0

Girişimci olmak konusunda “cinsiyetin önemli olmadığı” görüşü öğrenciler tarafından oldukça yüksek bir oranla “önemli değil” şeklinde ifade edilmiştir (%80,3). Bu oran ÇÜ’de %78,4, ADÜ’de ise %84,8’dir.

Bir kişinin girişimcilik potansiyeline sahip olabilmesi için girişimcilik hislerine sahip olması gerekir. Girişimcilik hisleri; kontrol hissi, bağımsızlık arzusu ve risk eğilimi olmak üzere 3 başlık altında incelenmektedir (Alpkan ve ark, 2002). Kontrol hissi içsel ve dışsal kontrol olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. İçsel kontrol odağına sahip olan kişiler yetenekleriyle ve çabalarıyla olayların sonuçlarını etkileyebileceklerini düşünürken, dışsal kontrol odağına sahip olan kişiler ise olayların sonuçlarını kendilerinin değil, şans gibi dışsal olayların belirleyebileceğini ileri sürmektedir (Kaufmann ve ark., 1995). ÇÜ öğrencilerinde yoğun kontrol hisleri “Eğer bir şey yapmaya karar verirsem, bunu yapmamı kimse engelleyemez”, “Yeni şeyleri denemek ürkütücü olsa da, denemekten vazgeçmem”, “Herkes bir iş için yapılmaz dese de ben yapmanın yollarını ararım” ifadeleridir. ADÜ öğrencilerinin en fazla katıldıkları ifadeler sırasıyla “Eğer bir şey yapmaya karar verirsem, bunu yapmamı kimse engelleyemez”, “Herkes bir iş için yapılmaz dese de ben yapmanın yollarını ararım” ve “Yeni şeyleri denemek ürkütücü olsa da, denemekten vazgeçmem” şeklindedir. Her iki üniversitede öğrenciler kontrol hisleri içerisinde “Çevremdeki olayları etkilemem pek mümkün değil” ifadesine en az katılım göstermişlerdir. Başka bir ifadeyle öğrencilerde içsel kontrol hislerinin güçlü, dışsal kontrol hislerinin zayıf olduğu söylenebilir.

Özerklik, bireyin ya da grubun başkalarından bağımsız olması, kendi kaderini kendisinin belirlemesine ya da kararları kendisinin almasına işaret etmektedir. Girişimciler bütün kararları tek başlarına almasalar da en önemli kararları alırken tek yetkili kişi olmak isteğindedir (Cansız, 2007). Her iki üniversitenin öğrencileri bu konuda verilen “Ekonomik olarak kimseye bağımlı olmak istemem” önermesine yüksek önem düzeyiyle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Her iki üniversitede de öğrencilerin en düşük katılım gösterdikleri ifade “Farklı olmaktan çekinirim” şeklindedir. Bu durum ÇÜ ve ADÜ öğrencilerinin bağımsızlık arzusunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Girişimci kişilik özelliklerinden en önemlilerinden birisi risk almaya yatkınlıktır. Girişimci risk, beklenen getirinin maksimum olacağına inanç ve akılcı karar verme yoluyla girişimi gerçekleştirmeyi içerir (Busenitz, 1999). Girişimciler için genel kabul görmüş tanıma göre, risk almaya yatkınlık girişimci için gerekli olan bir ön koşul olarak kabul edilmektedir (Macko ve Tyszka, 2009). ÇÜ öğrencileri, risk eğilimlerini ölçmek amacıyla verilen ifadelerden “Korkunca korkunun üstüne giderim” ve “Son altı ayda bazı riskler aldım” ifadelerini yüksek oranda katıldıklarını ifade etmişlerdir. ADÜ öğrencilerinde ise, aynı şekilde, “Korkunca korkunun üstüne giderim” ve farklı

olarak “Soruyu sormadan önce cevabı bilmeye ihtiyaç duyarım” ifadelerine katılım ön plana çıkmıştır (Tablo 7 ve Tablo 8).

Tablo 7. Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Hislerine (Eğilimlerine) Ait Önermelere Verdikleri Cevaplar

Girişimcilik Hislerine İlişkin İfadeler		1	2	3	4	5	T	Ort.	SS
		N	N	N	N	N	N		
		%	%	%	%	%	%		
Kontrol Hissi	1.Eğer bir şey yapmaya karar verirsem, bunu yapmamı kimse engelleyemez	4 1,5	20 7,7	51 19,5	100 38,3	86 33,0	261 100,0	3,9	1,0
	2.Yeni şeyleri denemek ürkütücü olsa da, denemekten vazgeçmem	4 1,5	16 6,1	54 20,7	118 45,2	69 26,4	261 100,0	3,9	0,9
	3.Herkes bir iş için yapılmaz dese de ben yapmanın yollarını ararım.	6 2,3	18 6,9	46 17,6	129 49,4	62 23,8	261 100,0	3,9	0,9
	4.Canım bir şey isterse, bana ikram edilmesini beklemem, gider alırım	36 13,8	53 20,3	53 20,3	77 29,5	42 16,1	261 100,0	3,1	1,3
	5.Kariyerimle ilgili karar verirken yakınlarımla dediğini yaparım	40 15,3	65 24,9	71 27,2	67 25,7	18 6,9	261 100,0	2,8	1,2
	6.İşler iyi gidince bunun sebebi genellikle iyi şanslıdır	57 21,8	89 34,1	52 19,9	49 18,8	14 5,4	261 100,0	2,5	1,2
	7.Çevremdeki olayları etkilemem pek mümkün değil	66 25,3	104 39,8	55 21,1	21 8,0	15 5,7	261 100,0	2,3	1,1
Bağımsızlık Arzusu	8.Ekonomik olarak kimseye bağımlı olmak istemem	8 3,1	5 1,9	18 6,9	55 21,1	175 67,0	261 100,0	4,5	0,9
	13.Yeni yemekler, yeni yerler ve yeni tecrübelerin peşinde koşarım	9 3,4	19 7,3	35 13,4	83 31,8	115 44,1	261 100,0	4,1	1,1
	14.Hiç tanımadığım biriyle sohbete başlayabilirim	9 3,4	23 8,8	46 17,6	88 33,7	95 36,4	261 100,0	3,9	1,1
	9.Kimse beğenmese de ben doğru bildiğimi savunurum	13 5,0	28 10,7	47 18,0	94 36,0	79 30,3	261 100,0	3,8	1,1
	10.Başkalarının onayını almak isterim.	19 7,3	38 14,6	61 23,4	119 45,6	24 9,2	261 100,0	3,3	1,1
	11.Bir akşam yemeğine çıkarken, nereye gidileceğini arkadaşlarıma bırakırım	33 12,6	81 31,0	88 33,7	35 13,4	24 9,2	261 100,0	2,8	1,1
	12.Farklı olmaktan çekinirim	87 33,3	73 28,0	51 19,5	33 12,6	17 6,5	261 100,0	2,3	1,2
Risk	15.Korkunca korkunun üstüne giderim	15 5,7	22 8,4	58 22,2	108 41,4	58 22,2	261 100,0	3,7	1,1

16.Son altı ayda bazı riskler aldım	33 12,6	31 11,9	42 16,1	79 30,3	76 29,1	261 100,0	3,5	1,4
17.Soruyu sormadan önce cevabı bilmeye ihtiyaç duyarım	21 8,0	51 19,5	54 20,7	83 31,8	52 19,9	261 100,0	3,4	1,2
18.Kasıtlı olarak hiç bilmediğim bir yola sapabilirim	29 3,4	48 8,8	55 17,6	68 33,7	61 36,4	261 100,0	3,3	1,3
19.Bir şeyi daha önce başkaları denememişse ben de denemem	76 29,1	75 28,7	57 21,8	33 12,6	20 7,7	261 100,0	2,4	1,2

Ölçek: (1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum

Tablo 8. Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Hislerine (Eğilimlerine) Ait Önermelere Verdikleri Cevaplar

Girişimcilik Hislerine İlişkin Önermeler		1 N %	2 N %	3 N %	4 N %	5 N %	T N %	Ort.	SS
Kontrol Hissi	3.Eğer bir şey yapmaya karar verirsem, bunu yapmamı kimse engelleyemez	1 1,0	4 3,8	19 18,1	35 33,3	46 43,8	105 100,0	4,2	0,9
	7.Herkes bir iş için yapılmaz dese de ben yapmanın yollarını ararım.	2 1,9	6 5,7	16 15,2	51 48,6	30 28,6	105 100,0	4,0	0,9
	4.Yeni şeyleri denemek ürkütücü olsa da, denemekten vazgeçmem	0 0,0	7 6,7	25 23,8	44 41,9	29 27,6	105 100,0	3,9	0,9
	2.İşler iyi gidince bunun sebebi genellikle iyi şanstır	15 14,3	29 27,6	26 24,8	23 21,9	12 11,4	105 100,0	2,9	1,2
	5.Kariyerimle ilgili karar verirken yakınlarımla dediğini yaparım.	10 9,5	32 30,5	32 30,5	23 21,9	8 7,6	105 100,0	2,9	1,1
	6.Canım bir şey isterse, bana ikram edilmesini beklemem, gider alırım.	19 18,1	16 15,2	22 21,0	34 32,4	14 13,3	105 100,0	3,1	1,3
	1.Çevremdeki olayları etkilemem pek mümkün değil	17 16,2	38 36,2	21 20,0	23 21,9	6 5,7	105 100,0	2,6	1,2
Bağımsızlık	8.Ekonomik olarak kimseye bağımlı olmak istemem.	1 1,0	3 2,9	4 3,8	29 27,6	68 64,8	105 100,0	4,5	0,8
	10.Kimse beğenmese de ben doğru bildiğimi savunurum	4 3,8	6 5,7	20 19,0	34 32,4	41 39,0	105 100,0	4,0	1,1

	14.Yeni yemekler, yeni yerler ve yeni tecrübelerin peşinde koşarım	6 5,7	6 5,7	16 15,2	36 34,3	41 39,0	105 100,0	4,0	1,1
	17.Hiç tanımadığım biriyle sohbeteye başlayabilirim	5 4,8	7 6,7	11 10,5	46 43,8	36 34,3	105 100,0	4,0	1,1
	12.Başkalarının onayını almak isterim.	5 4,8	13 12,4	31 29,5	41 39,0	15 14,3	105 100,0	3,5	1,0
	9.Bir akşam yemeğine çıkarken, nereye gidileceğini arkadaşlarıma bırakırım	10 9,5	30 28,6	32 30,5	22 21,0	11 10,5	105 100,0	2,9	1,1
	11.Farklı olmaktan çekinirim	36 34,3	28 26,7	19 18,1	16 15,2	6 5,7	105 100,0	2,3	1,3
Risk Eğilimi	13.Korkunca korkunun üstüne giderim.	4 3,8	4 3,8	28 26,7	47 44,8	22 21,0	105 100,0	3,8	1,0
	15.Soruyu sormadan önce cevabı bilmeye ihtiyaç duyarım	4 3,8	10 9,5	23 21,9	44 41,9	24 22,9	105 100,0	3,7	1,0
	18.Kasıtlı olarak hiç bilmediğim bir yola sapabilirim.	10 9,5	25 23,8	20 19,0	32 30,5	18 17,1	105 100,0	3,2	1,3
	16.Son altı ayda bazı riskler aldım	16 15,2	27 25,7	16 15,2	25 23,8	21 20,0	105 100,0	3,1	1,4
	19.Bir şeyi daha önce başkaları denememişse ben de denemem.	20 19,0	37 35,2	27 25,7	13 12,4	8 7,6	105 100,0	2,5	1,2

Ölçek: (1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum

2.3. Girişimcilik Özellikleri

ÇÜ ve ADÜ Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini ortaya koyan, Eigen değerleri 1'den büyük olan ve kümülatif olarak toplam parça skorlarındaki değişimin sırasıyla %59.78 ve %64.44'ünü ortaya koyan 6'şar adet temel bileşen (principal component) olduğu belirlenmiştir. Her bir okulun son sınıf öğrencileri için söz konusu olan temel bileşenlere ait faktör yükleri de Tablo 9 ve Tablo 10'da belirtilmiştir.

Yapılan analizlere göre, ÇÜ öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinde değişimin %16.41'ini açıklayan birinci bileşen; öğrencilerin boş vakitlerini sosyal faaliyetlere ve eğlenceye ayırmayı tercih etmeleri, düzenli ve kuralları değiştirmeden her işin üstesinden gelebilecekleri inancı, sezgilerine güvenerek her işi başarabilecekleri, inanç ve cesaret ile insanın her engeli aşabileceği düşüncesine sahip olma ifadelerini içermektedir.

ADÜ Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencileri için değişimin %20.08'ini açıklayan birinci bileşenin açıkladığı girişimcilik özellikleri; öğrencilerin boş vakitlerini sosyal faaliyetlere ve eğlenceye ayırmayı tercih etmeleri, düzenli ve kuralları değiştirmeden her işin üstesinden gelebilecekleri ve inancı, sezgilerine güvenerek her işi başarabilecekleri düşünceleridir.

Tablo 9. ÇÜ Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Belirmeye Yönelik Temel Bileşenlere Ait Faktör Yükleri

Parametreler ¹	Temel Bileşenler					
	1 Özgüvenli	2 İdealist	3 Temkinli	4 Bilinçli	5 Kararlı	6 Dışa Bağımlı
Boş vakitlerimi sosyal faaliyetlere ve eğlenceye ayırmayı tercih ederim.	0.748	0.109	0.053	-0.085	-0.033	0.166
Düzeni ve kuralları değiştirmeden her işin üstesinden gelebilirim.	0.670	-0.206	-0.169	0.213	-0.151	0.101
Sezgilerime güvenerek her işi başarabilirim.	0.636	0.414	0.100	-0.171	0.108	-0.155
İnsan cesaretiyle ve inancıyla her engeli aşabilir.	0.576	0.004	0.092	0.000	0.401	-0.171
Maddi kazanç sağlamayacak hiçbir faaliyete dahil olmak istemem.	-0.056	0.674	-0.062	0.248	0.091	0.215
Her zaman esnek çalışma saatlerini tercih ederim.	0.160	0.617	0.171	0.189	-0.016	0.025
Kendi işimin sahibi olmak en büyük idealimdir.	0.155	0.575	0.233	0.328	0.019	0.206
Garantili ve sürekli bir iş yerine kariyer imkanı sunan bir iş tercihimdir.	0.368	0.489	0.265	-0.020	-0.178	-0.148
Girişimcilik bir risktir.	-0.085	-0.065	0.787	-0.048	-0.140	0.145
Başarılı bir girişimcilik için iyi	0.132	0.157	0.747	0.132	0.221	-0.023

bir iş fikri ve fırsatların değerlendirilmesi paradan daha önemlidir.						
Girişimcilik eğitimi üniversitelerde verilmelidir.	0.065	0.089	-0.008	0.713	0.122	-0.136
Kamu sektöründe çalışmak bana göre değildir.	-0.118	0.083	0.063	0.682	-0.165	0.101
Girişimcilik şansım olsa da şu anki idealimden vazgeçmezdim.	0.148	0.054	0.073	0.104	0.724	0.357
Girişimcilik doğuştan gelen bir özelliktir, sonradan gelişmez.	0.184	0.068	0.056	0.175	0.640	0.350
Aile girişimci bir kişinin oluşmasında en önemli etkidir.	0.009	0.005	0.095	-0.053	0.005	0.862
Eigenvalue	2,462	1,593	1,452	1,287	1,163	1,009
Açıklanan Varyans	16,413	10,621	9,681	8,581	7,756	6,728

¹Koyu harf ile belirtilmiş olan değerler, herbir parametrenin, sahip olduğu faktör yüklerine göre, ait olduğu temel bileşen sütununu göstermektedir; Crobach's Alfa: 0,62 KMO: 0.639.

Tablo10. ADÜ Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Belirmeye Yönelik Temel Bileşenlere Ait Faktör Yükleri

Parametreler ¹	Temel Bileşenler					
	1 Özgüvenli	2 Cesur ve Materyalist	3 İdealist	4 Temkinli	5 Kararlı	6 Dışa Bağımlı
Boş vakitlerimi sosyal faaliyetlere ve eğlenceye ayırmayı tercih ederim.	0.742	0.013	0.135	0.019	-0.058	0.272
Düzeni ve kuralları değiştirmeden her işin	0.697	0.156	0.323	0.051	0.003	-0.055

üstesinden gelebilirim.						
Sezgilerime güvenerek her işi başarabilirim.	0.689	-0.025	-0.287	-0.044	0.301	-0.098
İnsan cesaretiyle ve inancıyla her engeli aşabilir.	0.051	0.849	0.238	0.125	0.010	0.024
Maddi kazanç sağlamayacak hiçbir faaliyete dahil olmak istemem.	0.093	0.818	0.201	0.107	-0.036	0.065
Her zaman esnek çalışma saatlerini tercih ederim.	0.070	0.154	0.664	0.093	-0.101	0.033
Kendi işimin sahibi olmak en büyük idealimdir.	0.043	0.273	0.549	0.072	0.053	-0.056
Garantili ve sürekli bir iş yerine kariyer imkanı sunan bir iş tercihimdir.	0.040	0.175	0.414	0.381	0.322	-0.350
Girişimcilik bir risktir.	-0.118	0.114	0.142	0.685	-0.348	0.175
Başarılı bir girişimcilik için iyi bir iş fikri ve fırsatların değerlendirilmesi paradan daha önemlidir.	0.321	-0.056	0.326	0.690	0.107	0.001
Girişimcilik eğitimi üniversitelerde verilmelidir.	-0.124	0.332	-0.204	0.617	0.195	-0.080
Kamu sektöründe çalışmak bana göre değildir.	0.104	0.038	-0.117	0.084	0.797	0.111
Girişimcilik şansım olsa da şu	0.030	-0.101	0.492	-0.147	0.641	0.176

anki idealimden vazgeçmezdim.						
Girişimcilik doğuştan gelen bir özelliktir, sonradan gelişmez.	0.042	0.021	0.041	0.075	0.121	0.878
Aile girişimci bir kişiliğin oluşmasında en önemli etkidir.	0.414	0.292	-0.155	-0.063	0.269	0.479
Eigenvalue	3,011	2,075	1,266	1,189	1,098	1,026
Açıklanan Varyans	20,075	13,831	8,441	7,928	7,323	6,841

¹Koyu harf ile belirtilmiş olan değerler, herbir parametrenin, sahip olduğu faktör yüklerine göre, ait olduğu temel bileşen sütununu göstermektedir; Crobach's Alfa: 0,68 KMO: 0.658.

2.4. Girişimcilik Algısı

Araştırmada Öğrencilerin “kadın girişimciliğini” yüksek bir oranda onayladıkları tespit edilmiştir. Buna göre %59.0’ı *Kesinlikle Onaylarken*; sadece %1,4’ü *Kesinlikle Onaylamıyorum* şeklinde görüş belirtmişlerdir (*Onaylayanlar %31,7; Fikri olmayanlar %6,3; Onaylamayanlar %1,6*). Bu konuda iki üniversitenin öğrencileri arasında anlamlı görüş farklılığı bulunmamaktadır.

ÇÜ öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun üniversitelerinde girişimcilik kulübü olması hakkında bilgileri yoktur (%61,3). ADÜ’de bu oran %14,3’tür. Girişimcilik Kulübünün var diyen öğrenciler ADÜ’de %14,3; ÇÜ’de ise %33,0’dır. ÇÜ öğrencilerinin %5,7’sinin, ADÜ öğrencilerinin ise %6,7’si girişimcilik kulübünün olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin oldukça yüksek bir oranı girişimcilik kavramını daha önceden duyduklarını belirtmişlerdir (%95,4). Bu anlamda iki üniversite öğrencileri arasında girişimcilik kavramından haberdar olma konusunda belirgin fark bulunmamaktadır (ÇÜ:%94,6; ADÜ: %97,1).

ÇÜ’de, girişimcilik kavramından daha önceden haberdar olan öğrencilerin yaklaşık üçte biri (%29,8’i) internet aracılığıyla bilgi sahibi olurken; ADÜ’de yine öğrencilerin yaklaşık üçte biri (%33,7) üniversitedeki faaliyetler neticesinde girişimcilik kavramını duyduğunu belirtmiştir. Her iki üniversitede genel olarak kaynaklar internet (%27,8), üniversite faaliyetleri (%21,8), medya (%13,8), kişisel araştırma (%10,6), öğretim üyeleri (%4,9) ve diğer kaynaklardır (%21,2). Her iki üniversite öğrencileri için de girişimcilerin sahip olması gereken en önemli özellikler kendisine güven duyan ve aynı zamanda güvenilen birisi olmasıdır (Tablo 11 ve 12).

Tablo 11. ÇÜ Öğrencilerinin Girişimcilik Algıları

Girişimcilik Algısına İlişkin Önergeler	1 N %	2 N %	3 N %	4 N %	5 N %	T N %	Ort.	SS
1.Kendine güven duymalıdır, güvenilen biri olmalıdır.	96 36,8	7 2,7	8 3,1	35 13,4	115 44,1	261 100,0	3,3	1,8
2.Cesaretli olmalıdır.	83 31,8	18 6,9	11 4,2	44 16,9	105 40,2	261 100,0	3,3	1,7
3.Yaratıcı olmalıdır.	83 31,8	18 6,9	13 5,0	44 16,9	103 39,5	261 100,0	3,3	1,7
4.Sonuçları değerlendirebilmelidir. Riskleri üstlenebilmelidir.	79 30,3	21 8,0	13 5,0	50 19,2	98 37,5	261 100,0	3,3	1,7
5.İşini seven biri olmalıdır.	88 33,7	18 6,9	14 5,4	36 13,8	105 40,2	261 100,0	3,2	1,8
6.Sorumluluk duygusu gelişmiş olmalıdır	91 34,9	10 3,8	17 6,5	40 15,3	103 39,5	261 100,0	3,2	1,8
7.Fırsatlardan yararlanabilmelidir.	85 32,6	16 6,1	17 6,5	40 15,3	103 39,5	261 100,0	3,2	1,7
8.Yeniliklere açık olmalıdır.	88 33,7	11 4,2	18 6,9	44 16,9	100 38,3	261 100,0	3,2	1,7
9.Yazılı ve sözlü haberleşme yeteneği gelişmiş olmalıdır	81 31,0	22 8,4	15 5,7	43 16,5	100 38,3	261 100,0	3,2	1,7
10.İleriyi görebilmeli ve uzun vadeli strateji yapabilmelidir.	85 32,6	18 6,9	14 5,4	45 17,2	99 37,9	261 100,0	3,2	1,7
11.Çok yönlü olmalıdır	80 30,7	20 7,7	21 8,0	42 16,1	98 37,5	261 100,0	3,2	1,7
12.Çalışkan olmalıdır	80 30,7	22 8,4	16 6,1	48 18,4	95 36,4	261 100,0	3,2	1,7
13.Sorunları hızlı şekilde çözebilme yeteğine sahip olmalıdır	76 29,1	26 10,0	17 6,5	49 18,8	93 35,6	261 100,0	3,2	1,7
14.Başarı için yönelmiş olmalıdır.	75 28,7	22 8,4	25 9,6	51 19,5	88 33,7	261 100,0	3,2	1,7
15.Geri adım atabilmeli ve yeniden başlayabilmelidir.	69 26,4	31 11,9	24 9,2	49 18,8	88 33,7	261 100,0	3,2	1,6
16.İyimser ve fikir sahibi olmalıdır.	75 28,7	21 8,0	31 11,9	47 18,0	87 33,3	261 100,0	3,2	1,6
17.Değişen şartlar karşısında esnek olmalıdır	70 26,8	31 11,9	17 6,5	57 21,8	86 33,0	261 100,0	3,2	1,6
18.Bireysel ve aynı zamanda da toplumsal olmalıdır.	73 28,0	27 10,3	23 8,8	53 20,3	85 32,6	261 100,0	3,2	1,6
19.Sürükleyici ve güdüleyici olmalıdır.	71 27,2	28 10,7	26 10,0	55 21,1	81 31,0	261 100,0	3,2	1,6

Ölçek: (1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum

Tablo 12. ADÜ Öğrencilerinin Girişimcilik Algıları

Girişimcilik Algılarına İlişkin Önergeler	1 N %	2 N %	3 N %	4 N %	5 N %	T N %	Ort	SS
1.Kendine güven duymalıdır, aynı zamanda güvenilen biri olmalıdır.	18 17, 1	1 1, 0	3 2,9	20 19, 0	63 60, 0	105 100, 0	4,0	1, 5
5.Cesaretli olmalıdır.	15 14, 3	4 3, 8	4 3,8	26 24, 8	56 53, 3	105 100, 0	4,0	1, 4
4.Yaratıcı olmalıdır.	17 16, 2	3 2, 9	4 3,8	25 23, 8	56 53, 3	105 100, 0	4,0	1, 5
12.İşini seven biri olmalıdır.	14 13, 3	5 4, 8	2 1,9	29 27, 6	55 52, 4	105 100, 0	4,0	1, 4
15.İleriyi görebilmeli ve uzun vadeli strateji yapabilmelidir.	17 16, 2	2 1, 9	4 3,8	28 26, 7	54 51, 4	105 100, 0	4,0	1, 5
11.Yeniliklere açık olmalıdır.	13 12, 4	5 4, 8	6 5,7	27 25, 7	54 51, 4	105 100, 0	4,0	1, 4
18.Sorumluluk duygusu gelişmiş olmalıdır	17 16, 2	2 1, 9	7 6,7	26 24, 8	53 50, 5	105 100, 0	3,9	1, 5
16.Sorunları hızlı şekilde çözebilme yeteğine sahip olmalıdır	12 11, 4	5 4, 8	8 7,6	28 26, 7	52 49, 5	105 100, 0	4,0	1, 3
10.Fırsatlardan yararlanabilmelidir.	10 9,5	10 9, 5	3 2,9	32 30, 5	50 47, 6	105 100, 0	4,0	1, 3
13.Çok yönlü olmalıdır	13 12, 4	5 4, 8	6 5,7	31 29, 5	50 47, 6	105 100, 0	4,0	1, 4
17.Çalışkan olmalıdır	11 10, 5	7 6, 7	8 7,6	29 27, 6	50 47, 6	105 100, 0	4,0	1, 3
3.Sonuçları değerlendirebilmelidir. Mesleki riskleri üstlenebilmelidir.	14 13, 3	5 4, 8	8 7,6	29 27, 6	49 46, 7	105 100, 0	3,9	1, 4
19.Yazılı ve sözlü haberleşme yeteneği gelişmiş olmalıdır	10 9,5	6 5, 7	13 12, 4	28 26, 7	48 45, 7	105 100, 0	3,9	1, 3
14.Değişen şartlar karşısında esnek olmalıdır	12 11, 4	6 5, 7	9 8,6	31 29, 5	47 44, 8	105 100, 0	3,9	1, 3

6.Bireysel ve aynı zamanda da toplumsal olmalıdır.	12 11, 4	8 7, 6	8 7,6	33 31, 4	44 41, 9	105 100, 0	3,8	1, 4
8.Sürükleyici ve güdüleyici olmalıdır.	12 11, 4	8 7, 6	11 10, 5	32 30, 5	42 40, 0	105 100, 0	3,8	1, 3
2.Geri adım atabilmeli ve yeniden başlayabilmelidir.	12 11, 4	7 6, 7	15 14, 3	30 28, 6	41 39, 0	105 100, 0	3,8	1, 3
7.İyimser ve fikir sahibi olmalıdır.	15 14, 3	8 7, 6	8 7,6	33 31, 4	41 39, 0	105 100, 0	3,7	1, 4
9.Başarı için yönlendirilmiş olmalıdır.	14 13, 3	7 6, 7	7 6,7	38 36, 2	39 37, 1	105 100, 0	3,8	1, 4

Ölçek: (1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum

2.5. Kişilik Yapısı

Kişide girişimcilik ruhu genetik olabileceği gibi, aile, çevre ve eğitim de girişimcilik ruhunun gelişmesinde oldukça önemlidir. Girişimci bir kişilik için; birey projelerini gerçekleştirmek için başlama cesaretine sahip olmalı, başarılı olma isteğini her zaman korumalı ve amacına ulaşabilmek için ısrarlı olmalıdır (www.girisimcilik.org). ÇÜ ve ADÜ öğrencilerinin girişimci kişilik özellikleri birbirine benzerdir. Öğrenciler yüksek oranda rekabetçi, hırslı, zaman konusunda hassas, güçlü ve etkileyici kişilik sahibi, aynı zamanda birkaç işi yapabilen, onaylanmayı bekleyen ve kendileri ve başkalarını işlerini bitirmeye zorlayan bireyler olduklarını ifade etmişlerdir (Tablo 13 ve Tablo 14).

Tablo 13. ÇÜ Öğrencilerinin Kişilik Yapıları

A Tipi Kişilik	Evet N; %	B Tipi Kişilik	Hayır N; %	Toplam
Rekabetçiyim	190; 72,8	Rekabeti sevmem	71; 27,2	261; 100,0
Sosyal alanda mesleğimde hırslıyım	178; 68,2	Sosyal konumundan ve mesleğimden memnunum	83; 31,8	261; 100,0
Zaman konusunda çok hassasım	182; 69,7	Zaman konusunda rahatım	79; 30,3	261; 100,0
Güçlü ve etkileyici kişilik sahibiyim	143; 54,8	Sakin kişilik sahibiyim	118; 45,2	261; 100,0
Sabırsızım	130; 49,8	Sabırlıyım	131; 50,2	261; 100,0
Aynı zamanda birkaç işi yapmayı severim	175; 67,0	Kendimi her seferinde başka bir işe vermeyi severim	86; 33,0	261; 100,0

İnsanlara ve olaylara çabuk sinirlenirim	119; 45,6	Sakinim	142; 54,4	261; 100,0
Onaylanmayı beklerim	161; 61,7	Onaylanmayı beklemem	100; 38,3	261; 100,0
Sorunlu bir dinlenme tarzım vardır	99; 37,9	Periyotlar halinde dinlenmeyi severim	162; 62,1	261; 100,0
Çok telaşlıyım	117; 44,8	Asla telaşlanmam	144; 55,2	261; 100,0
Ev ve iş dışında çok az ilgi alanım var	69; 26,4	Ev ve iş dışında yeterli ilgi alanım var	192; 73,6	261; 100,0
Duygularımı saklarım	132; 50,6	Duygularımı belli ederim	129; 49,4	261; 100,0
Kendimi ve başkalarını işlerini bitirmeye zorlarım	168; 64,4	Kendimi ve başkalarını işlerinde serbest bırakırım	93; 35,6	261; 100,0

Tablo 14. ADÜ Öğrencilerinin Kişilik Yapıları

A Tipi Kişilik	Evet	B Tipi Kişilik	Hayır	Toplam
Rekabetçiyim	76; 72,4	Rekabeti sevmem	29; 27,6	105; 100,0
Sosyal alanda mesleğimde hırslıyım	69; 65,7	Sosyal konumundan ve mesleğimden memnunum	36; 34,3	105; 100,0
Zaman konusunda çok hassasım	73; 69,5	Zaman konusunda rahatım	32; 30,5	105; 100,0
Güçlü ve etkileyici kişilik sahibiyim	54; 51,4	Sakin kişilik sahibiyim	51; 48,6	105; 100,0
Sabırsızım	45; 42,9	Sabırlıyım	60; 57,1	105; 100,0
Aynı zamanda birkaç işi yapmayı severim	75; 71,4	Kendimi her seferinde başka bir işe vermeyi severim	30; 28,6	105; 100,0
İnsanlara ve olaylara çabuk sinirlenirim	42; 40,0	Sakinim	63; 60,0	105; 100,0
Onaylanmayı beklerim	65; 61,9	Onaylanmayı beklemem	40; 38,1	105; 100,0
Sorunlu bir dinlenme tarzım vardır	35; 33,3	Periyotlar halinde dinlenmeyi severim	70; 66,7	105; 100,0
Çok telaşlıyım	48; 45,7	Asla telaşlanmam	57; 54,3	105; 100,0
Ev ve iş dışında çok az ilgi alanım var	39; 37,1	Ev ve iş dışında yeterli ilgi alanım var	66; 62,9	105; 100,0
Duygularımı saklarım	57; 54,3	Duygularımı belli ederim	48; 45,7	105; 100,0
Kendimi ve başkalarını işlerini bitirmeye zorlarım	78; 74,3	Kendimi ve başkalarını işlerinde serbest bırakırım	27; 25,7	105; 100,0

Sonuçlar

Girişimcilik, ülkeler açısından istihdam yaratmaya ve ekonomik büyümeye önemli bir katkı sağladığı için önemli bir değerdir. Son yıllarda, potansiyel girişimcilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi bakımından girişimcilik ile ilgili eğitimlerin bir gereksinim olarak önemi de artmaya başlamıştır. Özellikle uygulamaya/girişimciliğe çok uygun olan Ziraat Fakülteleri öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili fikirlerinin ve eğilimlerinin belirlenmesi, fakültelerin eğitim politikalarının güncellenmesinde olduğu kadar ülkenin kalkınma plan ve programları için de önemlidir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin ortalama 23.77 ile oldukça genç bir yaş kuşağında oldukları saptanmıştır. Bu durum öğrencilerin girişimciliğe yönlendirilmesi için önemli bir unsurdur. Diğer taraftan araştırma kapsamındaki öğrencilerin büyük çoğunluğu, özellikle ÇÜ’de, kamu sektöründe çalışmayı hedeflemektedir. Öğrencilerin yaklaşık üçte biri de özel sektörde çalışmayı düşünmektedir. Girişimcilik açısından olumsuz görünen durum, öğrencilerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmamalarına, deneyimsizliklerine, piyasalara güven duymamalarına ve doğru yönlendirmeye sahip olmamalarına bağlanabilir. Nitekim öğrencilerin meslek seçiminde ailelerin yaklaşık yarısının etkili olmadığı ve girişimcilik ile ilgili ders alan öğrencilerin sayısının oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla girişimcilik ile ilgili olumlu bir yönlendirme de bulunmamaktadır. Diğer taraftan, ailelerin yaklaşık beşte birinin, çocuklarının eğitimleri süresince çalışmamalarını istememeleri ve teşvik etmemeleri de bu konudaki diğer olumsuz bir etmendir.

Öğrenciler aslında girişimcilik konusu ile ilgilidirler. Girişimcilik dersi alan öğrencilerin oranı oldukça düşük olmasına rağmen (%10,9), öğrencilerin %77,8’si girişimcilikle ilgili bir kursa katılmak istemektedir. Her iki üniversitede de bu oran birbirine benzerdir. Aynı zamanda, gerekli eğitim ve maddi destek sağlanması durumunda kendi işlerini kurmak isteyenlerin oranı da %85,2 ile oldukça yüksektir. Öğrencilerin önemli bir kısmının girişimcilik konusunda toplumsal cinsiyet ayrımı yapmamaları da önemli konudur. Dolayısıyla öğrenciler doğru yönlendirme ile cesaretlendirilebilirler.

Her iki üniversitede, öğrencilerin kontrol hisleri güçlü ve bağımsızlık arzuları yüksek olup öğrenciler risk almaya yatkındır. Yine her iki üniversitede, öğrencilerinin girişimci kişilik özellikleri birbirine benzerdir. Öğrenciler yüksek oranda rekabetçi, hırslı, zaman konusunda hassas, güçlü ve etkileyici kişilik sahibi, aynı zamanda birkaç işi yapabilen, onaylanmayı bekleyen ve kendilerini/başkalarını işlerini bitirmeye zorlayan bireyler olduklarını ifade etmişlerdir. Her iki üniversitenin öğrencilerine göre girişimcilerin sahip olması gereken en önemli özellikler; girişimcinin kendisine güven duyması ve aynı zamanda güvenilen birisi olması, cesur olması ve yaratıcı olmasıdır. ÇÜ ve ADÜ

Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini ortaya koyan 6'şar adet temel bileşen olduğu belirlenmiştir. Bu temel bileşenler ÇÜ için özgüvenli, idealist, temkinli, bilinçli, kararlı ve dışa bağımlı; ADÜ için özgüvenli, cesur ve materyalist, idealist, temkinli, kararlı, ve dışa bağımlı olarak bulunmuştur.

Girişimciliğin çok önemsendiği bu dönemde, herkesin kamu ve özel sektörde istihdam edilemeyeceği de düşünülürse, öğrencilerin doğru yönlendirme ve cesaretlendirme ile ileride başarılı girişimci profilleri oluşturabilecekleri söylenebilir. Bu amaçla üniversitelerdeki ders içeriklerinin güncellenmesi ve öğrencilere bu konuda teşvik edici seminerler verilmesi faydalı olabilecektir.

KAYNAKÇA

- ALLEN, R. K. (2006), **Launching New Ventures, an Entrepreneurial Approach**, Houghton Mifflin Company, Boston.
- ALPKAN, L., Keskin, H., Zehir, C. (2002), “Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze Ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması”, **21. Yüzyılda KOBİ’ler Sempozyumu**, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimagosa, Kıbrıs
- ARSLAN, K. (2002), “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri”, **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, Cilt: 6, 1-11.
- BALCI, A. (2009), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler**. Ankara: Pegem Akademi.
- BARUTÇU, E. ve İrmiş, A. (2012), “Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini Ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 26, Sayı: 2, 1-25
- BOZKURT, Ö. (2007), “Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi”, **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**. Vol: 1, No: 2, 93-111
- BUSENİTZ, Lowell W. (1999), “Entrepreneurial Risk And Strategic Decision Making”, **Journal Of Applied Behavioral Science**, Vol: 35, September 1999, 325-341.
- CANSIZ, E. (2007), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi”, **Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı**. Isparta.
- DAVIS, J.A. (1971), **Elementary Survey Analysis**. Prentice Hall, New Jersey, 9-32.
- DEMİR, Ö. ve Acar, M. (1993), **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Ağaç Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul.
- FİELD, A. (2005), “Discovering Statistics using SPSS”, 2nd ed., London: Sage.
- HERATH, D. ve Henson, S. (2010), “Barriers to HACCP implementation: Evidence from the food processing sector in Ontario”. **Can. Agribusiness**, Vol: 26, No: 2, 265-279.
- <http://www.girisimcilik.org>
- EYİTMİŞ, A. M. (2009), “Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Konusuna Bakış Açıkları: Avşar Yerleşkesinde Bir Alan Araştırması”, Basılmamış

Yüksek Lisans Tezi, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı**, s. 59

- GÜNEY,S., Nurmakhmatulu, A. (2007), "Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 18, 62-86
- KAUFMANN, J. Patrick, Welsh, H.B Dianne, Bushmarin, N. (1995), "Locus of Control and Entrepreneurship in the Russian Republic," **Entrepreneurship Theory and Practice**, Vol: 20, No: 1, 43-56.
- KOH, H.C. (1996), "Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics; A study of Hong Kong MBA Students", **Journal of Managerial Psychology**, Vol: 11, No: 3, 12-25.
- KORKMAZ, S. (2012), "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği", **Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi**. Cilt: XIV, Sayı: II, 209-226.
- MACKO, A. ve Tyszka, T. (2009), "Entrepreneurship and Risk Taking," **Applied Psychology**, Cilt: 58, Sayı: 3, 2000, 469-487.
- MALHOTRA, N.K. (1996), **Marketing Research: An Applied Orientation**, 2nd edition, Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
- MÜFTÜOĞLU, M. T., Durukan, T., 2004. Müftüoğlu, M. Tamer Ve Durukan, Tülin; (2004), **Girisimcilik ve KOBİ'ler**, Gazi Yayınevi, Ankara.
- NEBLETT, J., M. B. Green, (2000), "Linking development, indigenous entrepreneurship and Tourism, with special reference to Barbados", **Geography Online**, Vol: 1, No: 2. <http://www.siu.edu/GEOGRAPHY/ONLINE/neblett.htm>
- NUNNALLY, J.C. (1978), **Psychometric Theory**, McGraw Hill, New York, NY.
- ROCHA, H. O. (2002), "Entrepreneurship and Development: The Role of Clusters" **Small Business Economics**, Vol: 23, 363-400.
- SPECTOR, P.E. (1992), Summated Rating Scale Construction. **Basic Management**. Ed: Lewis-Beck, M. Newbury Park, CA. 65-78
- SPSS, 2010. PASW 19, **Predictive Analytics Software**, **SPSS Inc.**, Chicago, USA, 2010.

ZHAO, F. (2005), “Exploring the Synergy Between Entrepreneurship and Innovation,” **International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research**, Vol: 11, No: 1, 25-42.

